

Vergaderjaar 2013–2014

33 750 V

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Buitenlandse Zaken (V) voor het jaar 2014

Nr. 68

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 17 april 2014

Graag bied ik u hierbij, mede namens de Minister-President en de Ministers van Binnenlandse Zaken & Koninkrijksrelaties, Buitenlandse Handel & Ontwikkelingssamenwerking, Defensie, Economische Zaken, Infrastructuur & Milieu en Veiligheid & Justitie, de reactie aan op het verzoek van de Vaste Commissie voor Buitenlandse Zaken van Uw Kamer van 21 maart 2014 inzake het verloop en de resultaten van de Nuclear Security Summit 2014 (NSS).

1. Inhoudelijke resultaten

De belangrijkste uitkomst van de top is de, bij consensus aangenomen, Slotverklaring van Den Haag. Slotverklaringen – zeker bij een bijeenkomst van staatshoofden en regeringsleiders – hebben een belangrijke politieke betekenis, ofschoon er geen internationaal-juridische verplichtingen aan ontleend kunnen worden. Het stemt tot voldoening dat de slotverklaring in vergelijking tot die van Seoel (2012) enkele nieuwe thema's en bijbehorende politieke aandachtspunten en afspraken bevat.

Ten eerste is er een veel completer («comprehensive») overzicht van de internationale nucleaire beveiligingsarchitectuur opgenomen die alle nucleaire materialen onder alle omstandigheden omvat. Ook heeft het Internationaal Atoomenergieagentschap (IAEA) een nog prominere rol gekregen in die architectuur.

Ten tweede is het concept van vertrouwenwekkende maatregelen geïntroduceerd. Hoewel nucleaire beveiliging een zaak is van nationale staten (er bestaat geen internationaal toezicht zoals bij non-proliferatie, ofschoon er wel een systeem bestaat van vrijwillige, adviserende inspecties door de IAEA) wordt thans erkend dat staten en het grote publiek er belang bij hebben om te weten dat andere staten hun bevei-

liging op orde hebben. Er is in het communiqué een lijst van vrijwillige maatregelen opgenomen die dit vertrouwen kunnen versterken.

Ten derde is er voor het eerst aandacht geschonken aan de relatie tussen overheid en nucleaire industrie. Daarbij wordt aandacht gevraagd voor een goede beveiligingscultuur, en voor de dialoog tussen industrie, toezichthouder en wetgever om (nieuwe) regelgeving zo doelmatig mogelijk te maken.

Ten vierde worden de landen voor het eerst in het NSS-proces aangespoord hun voorraden plutonium (naast HEU) te minimaliseren. Dit was in de slotverklaringen van Washington en Seoel nog een brug te ver.

Initiatieven van kopgroepen

Zoals al aangegeven in voornoemde eerdere NSS-brief, mag het resultaat van de top niet alleen aan de slotverklaring worden afgemeten. Naast de vele bilaterale ontmoetingen en evenementen in de marge van de top (zoals de bijeenkomst van de G7) zijn er ook enkele «gift baskets» gelanceerd: verklaringen die door – variërende – kopgroepen van landen binnen de NSS worden onderschreven. In die verklaringen doen de betreffende landen extra politieke toezeggingen bovenop het communiqué, of spannen ze zich in om een deelonderwerp extra aandacht te geven. Dit zijn veelal toezeggingen en inspanningen die (nog) niet op steun van de gehele NSS-gemeenschap kunnen rekenen.

In de ogen van het Nederlandse voorzitterschap is de belangrijkste kopgroep tot stand gekomen op initiatief van de vorige twee NSS-voorzitterslanden (Verenigde Staten en Zuid-Korea) en Nederland: «Versterken van de tenuitvoerlegging van nucleaire beveiligingsaanbevelingen». De verklaring die bij dit initiatief hoort, is uiteindelijk door twee derde van de NSS landen (35 staten) onderschreven, waaronder alle EU-landen die deelnamen aan de NSS. Deze landen verklaren dat ze de IAEA richtlijnen op het gebied van de fysieke beveiliging van nucleair en ander radioactief materiaal in hun nationale wet- en regelgeving zullen opnemen. Dit betekent dat de vrijblijvende richtlijnen op nationaal niveau een verplicht karakter krijgen.

Ook verklaren ze dat ze periodiek adviserende, vrijwillige inspecties van de IAEA zullen uitnodigen. Dit is een betekenisvolle stap voorwaarts en een concreet resultaat van de top. Uiteindelijk is het de bedoeling dat alle NSS-landen deze toezeggingen doen. Het is dan ook aan het komende voorzitterschap van de Verenigde Staten om hier invulling aan te geven.

Nederland heeft, in nauwe samenwerking met het Nederlands Forensisch Instituut (NFI), zelf veel werk verzet om de internationale samenwerking op het gebied van het nucleaire sporenonderzoek («nuclear forensics») vorm te geven. Er is een overzicht van *best practices*, een opleidings- en trainingscurriculum en een lexicon van termen en regels tot stand gebracht. Ook is er een kennisplatform opgericht. 26 NSS-landen en INTERPOL hebben zich bij deze kopgroep aangesloten. Zowel in het *Global Initiative to Combat Nuclear Terrorism (GICNT)* als binnen de IAEA zal verder worden gewerkt aan de internationale samenwerking op dit terrein.

Ook op een tiental andere terreinen is zo'n kopgroep tot stand gebracht: beveiliging van de maritieme aanvoerlijnen, transportbeveiliging, informatiebeveiliging, beveiliging van radioactief materiaal, landen die geen hoogverrijkt uranium (HEU) meer op hun grondgebied hebben, hulp bij wetgeving op nucleair gebied, alomvattende aanpak op nucleair

beveiligingsgebied, tegengaan van nucleaire smokkel, trainings- en kenniscentra en de implementatie van Veiligheidsraadresolutie 1540.

Net als in de aanloop naar de NSS in Seoel hebben de meeste NSS-landen een voortgangsrapport gemaakt. Deze informatie is beschikbaar via de NSS-website (www.nss2014.com: referentiedocumenten). Ook de nationale verklaringen die uitgesproken zijn tijdens de top zijn op deze website te vinden.

Programma

De vorm van het programma van de top stond in het teken van *interactiviteit*. Hiermee is niet gezegd dat de traditionele elementen van een topconferentie (zoals openingsspeech, nationale interventies, een groepsfoto, een officieel diner en de aanvaarding van het communiqué) ontbraken, maar een daadwerkelijke dialoog tussen de leiders was een uitdrukkelijk oogmerk van het Nederlandse voorzitterschap. De top heeft ruimschoots aan die verwachting voldaan.

Ten eerste bij het onderdeel Scenario Based Policy Discussion, waar aan de hand van een fictief, maar realistisch scenario over een incident met nucleair/radioactief materiaal (met behulp van videobeelden en meerkeuze vragen) een beleidsdiscussie was voorbereid.

Tijdens de top namen alle leiders actief deel aan de discussie en lieten zij zich over de te nemen acties adviseren door hun delegaties. Achteraf maakten veel leiders complimenten over de dialoog die op deze manier ontstond. In menig interventie werd betoogd dat een land via procedures voorbereid moet zijn op gebeurtenissen zoals geschetst in het scenario. Veel leiders wezen op het belang van goede internationale samenwerking en overleg. Dit programmaonderdeel beantwoordde daarmee aan het doel om de dreiging van terrorisme aan de hand van een concreet scenario inzichtelijk te maken en van elkaars ervaringen bij het voorkomen en bestrijden van terrorisme te leren.

Het tweede interactieve deel was de *leaders only informal discussion* over de toekomst van het NSS-proces. Dit vond plaats in een aparte zaal zonder vergadertafel waar de leiders niet werden begeleid door hun adviseurs. Het was een levendig debat. Het belang van het door president Obama gestarte proces werd door alle deelnemers onderstreept. De IAEA werd als spil in een duurzame coördinatie van nucleaire beveiliging aangemerkt, maar ook andere organisaties, zoals INTERPOL, werden in dat verband genoemd. Zoals verwacht werden er uiteenlopende visies geuit hoe het proces er na 2016 uit moet zien, al waren vrijwel alle deelnemers zich ervan bewust dat de tweejaarlijkse frequentie van topconferenties na 2016 niet vol te houden is. De Minister-President concludeerde aan het einde van de discussie dat de Sherpa's in de aanloop naar de top in de Verenigde Staten de ideeën die in de informele sessie naar voren waren gebracht, moeten gaan uitwerken. In 2016 kan daarover door de leiders een beslissing worden genomen.

Op 25 maart vond onder voorzitterschap van de Minister Buitenlandse Zaken een lunch plaats met als titel: «Nuclear Risks and International Security». Alle NSS-landen namen hieraan deel, waarvan een vijftiental op ministerieel niveau. Onder NSS-landen bestaat geen eensluidende visie of ontwapening en non-proliferatie in de NSS-context thuis horen. Sommige landen zouden deze onderwerpen het liefst op de agenda van de leiders zelf terugzien, terwijl andere landen het liever geheel van de NSS zouden weghouden. Nederland heeft steeds uitgedragen dat de beperking van de NSS-werkagenda tot nucleaire beveiliging één van de

succesfactoren achter het NSS-proces is. Tegelijkertijd ziet het kabinet het inhoudelijke verband tussen ontwapening/non-proliferatie en nucleaire beveiliging.

De *Minister's Lunch* bood een goede gelegenheid het onderwerp een plaats te geven in de NSS-context en aandacht te geven aan een breder scala van nucleair-gerelateerde onderwerpen zonder het bij de leiders zelf op de agenda te plaatsen. Nederland benadrukte tijdens deze bijeenkomst de inzet van het kabinet op het gebied van ontwapening en non-proliferatie, geleid door de visie van «Global Zero». Bijna alle delegaties erkenden dat nucleaire beveiliging onderdeel is van een bredere nucleaire agenda. Er bestond dan ook brede waardering voor het feit dat Nederland dit onderwerp op de agenda had gezet. Zoals voorzien werd na afloop van deze bijeenkomst geen gezamenlijke verklaring uitgegeven.

2. Organisatorisch verloop

Het Ministerie van Buitenlandse Zaken heeft, bij de organisatie van de top, samengewerkt met enkele tientallen overheids- en marktpartijen. De gehanteerde organisatorische uitgangspunten (soberheid en efficiëntie en het gebruik maken van bestaande/bewezen structuren, procedures, verantwoordelijkheden en technologie) hebben bijgedragen aan een soepel verlopen top zonder incidenten of crises.

De top is bijgewoond door 42 staatshoofden, regeringsleiders en hoogste functionarissen van internationale organisaties. Veertien landen waren op ministerieel niveau vertegenwoordigd en twee landen op hoog-ambtelijk niveau. Naar schatting waren circa 2000 journalisten werkzaam in het mediacentrum. In totaal waren er enkele tientallen officiële persmomenten en persbriefings.

En marge van de top vonden meer dan 100 bilaterale ontmoetingen plaats in het World Forum. Hiertoe waren uitgebreide faciliteiten beschikbaar. Voor veel regeringsvertegenwoordigers is de mogelijkheid om gesprekken met collega's te voeren een belangrijke reden om deel te nemen aan een top als de NSS.

De meest in het oog springende bijeenkomst en marge van de NSS was de ontmoeting van de G7 inzake Oekraïne. Nederland heeft deze bijeenkomst gefaciliteerd door het Catshuis als locatie aan te bieden en de aanwezigheid van de media te ondersteunen. Hiervan is dankbaar gebruik gemaakt.

De organisatie is erin geslaagd Nederland als land van vrede, recht en veiligheid neer te zetten en een gastvrije en innovatieve uitstraling te geven. De inzet van circa driehonderdvijftig Delegation Liaison Officers, Media Liaison Officers, hostessen en stewards en tweehonderd cadetten van de KMA heeft bijgedragen aan een soepel en gastvrij verloop van de top.

De NSS2014 kan, naast de eerder genoemde interactieve innovaties, op drie additionele terreinen «innovatief» worden genoemd. Ten eerste is gebruik gemaakt van een speciaal voor de NSS ontwikkelde app voor delegatieleden, media en publiek. Deze app bevatte inhoudelijke en praktische informatie over nucleaire beveiliging, de deelnemers, de locatie, het programma en over Nederland. Dankzij de app waren de gebruikers altijd op de hoogte van veranderingen en was het niet nodig zaken als een programmaboekje en de slotverklaring op papier te distribueren. Ten tweede is deelnemende landen en organisaties de

mogelijkheid geboden om de, traditioneel op papier verschijnende, nationale verklaringen deze keer op video aan te leveren. Elf landen en organisaties hebben deze mogelijkheid aangegrepen. Ten derde is in het mediacentrum een inhoudelijk programma voor de pers georganiseerd. Deskundigen op het terrein van nucleaire beveiliging en van (internationaal) recht en vrede hebben tijdens de top seminars en lezingen gehouden, zodat de aanwezige media uitgebreid kennis konden nemen van relevante achtergrondinformatie.

Verschillende landen en internationale organisaties, waaronder de VS en het VK, hebben laten weten in de toekomst graag gebruik te maken van de ervaringen die Nederland heeft opgedaan bij het organiseren van de NSS. In het bijzonder bestaat belangstelling voor de genoemde interactieve discussievormen, de app, de videostatements en het mediaprogramma.

Gemeenten zijn op verschillende wijzen betrokken bij de NSS. Den Haag, Amsterdam en Haarlemmermeer waren locaties voor onderdelen van het programma. Daarnaast waren de leiders en hun delegaties ondergebracht in een zestal gemeenten (naast Den Haag en Amsterdam ook Noordwijk, Noordwijkerhout, Rotterdam en Rijswijk). Zie ook onder 3. Veiligheid en mobiliteit.

Uit onderzoek is gebleken dat Nederlanders trots zijn dat Nederland de NSS 2014 heeft georganiseerd en alles rustig is verlopen. Ook staat de Nederlandse bevolking overwegend positief tot neutraal tegenover Nederland als gastland van de top. Nederlanders zijn met name positief over het effect van de top op het internationale aanzien en het imago voor Nederland. Circa de helft van de Nederlanders verwacht een positieve spin-off van de top op het gebied van handel en toerisme. Zie ook onder 5. Bilaterale programma's.

Kosten

Voor de organisatie is 24 miljoen euro begroot uit de HGIS. Het gaat hierbij om kosten voor inhoudelijke voorbereidingen, locatie, inrichting, vervoer, techniek en ICT, tolkendiensten, registratiesysteem, aankleding en gastvrijheid, catering, interne zaken en communicatie. Dit bedrag is exclusief kosten voor beveiliging. Delegaties en media hebben zelf voor hun reis- en verblijfskosten betaald. Met verschillende bedrijven zijn sponsorafspraken gemaakt voor de door hen te leveren goederen of diensten. Hoewel nog geen eindafrekening kan worden opgesteld, zijn er geen aanwijzingen die erop zouden duiden dat de begroting wordt overschreden. Tegenover de genoemde kosten staat de economische impuls als gevolg van de aangehaalde handelsbetrekkingen (zie elders in deze brief) en op langere termijn de positieve effecten van de top op de internationale reputatie van Nederland. De zeer uitgebreide berichtgeving in de internationale media versterkt deze effecten.

3. Veiligheid en mobiliteit

De NSS2014 is aangemerkt als Nationaal Evenement, waardoor de coördinatie van de voorbereiding van veiligheidsmaatregelen was belegd bij de NCTV. Een en ander heeft plaatsgehad onder politieke verantwoordelijkheid van de Minister van Veiligheid en Justitie. Bij de totstandkoming van de maatregelen zijn de uitgangspunten veilig, waardig en ongestoord verloop gehanteerd met inachtneming van de balans tussen veiligheid en maatschappelijke en economische continuïteit. Tijdens de voorbereiding van de veiligheids- en de daaraan gerelateerde mobiliteitsmaatregelen is nauw samengewerkt door private en publieke partijen. Mede door de goede samenwerking met onder meer de luchtvaartsector, de wegbe-

heerders, weggebruikers en omwonenden is de impact van de veiligheidsmaatregelen aanvaardbaar gebleven en heeft de veiligheids- en mobiliteitsoperatie een goed verloop gehad. Hierbij is de impact op de maatschappelijke en economische continuïteit tot een minimum beperkt gebleven en is invulling gegeven aan de uitgangspunten.

Rondom de NSS werden ingrijpende verkeersmaatregelen genomen. Bij de voorbereiding en uitvoering is intensief samengewerkt door lokale en provinciale wegbeheerders, Rijkswaterstaat en het openbaar vervoer. De maatregelen werden aangekondigd via de media, via gemeenten en brancheorganisaties, en begeleid met speciale bijeenkomsten. Door een uitgebreide communicatiecampagne, met onder andere aandacht voor alternatieve mogelijkheden voor weggebruik, zoals openbaar vervoer of thuiswerken, was er tijdens de top sprake van een rustig verkeersbeeld. Dit verkeersbeeld heeft bijgedragen aan het tijdig en veilig kunnen vervoeren van de delegaties van en naar Den Haag.

Op het gebied van veiligheid is nauw samengewerkt door de Nationale Politie, de Koninklijke Marechaussee, andere onderdelen van Defensie en de inlichtingen- en veiligheidsdiensten. Gedurende de NSS zijn per dag ongeveer 13.000 personen van de politie en 8.000 van Defensie ingezet. Verder hebben de maatregelen bestuurlijk vorm gekregen door een intensieve samenwerking met de onderscheidenlijke gezagsdriehoeken van de betrokken gemeenten. In het bijzonder moet hierbij de rol van de burgemeester Den Haag worden benoemd als burgemeester van de gastgemeente van de NSS en de communicatie in de richting van de omwonenden van zowel de Internationale Zone als paleis Huis ten Bosch, hetgeen heeft bijgedragen tot een acceptatie van de maatregelen.

De intensieve, gezamenlijke voorbereidingen hebben hun waarde bewezen bij de uitvoering van de veiligheidsoperatie. Er hebben zich tijdens de NSS geen grote incidenten voorgedaan, waardoor kan worden geconcludeerd dat een veilig verloop is gerealiseerd.

4. NSS-gerelateerde flankerende bijeenkomsten

Zoals vermeld in de voorgaande brief aan uw Kamer hebben er voorafgaand aan de top drie flankerende bijeenkomsten plaatsgevonden: de *Nuclear Industry Summit*, de *Nuclear Knowledge Summit* en *@tomic 2014*.

(1) Nuclear Industry Summit (NIS)

De NIS werd van 23 tot en met 25 maart 2014 gehouden in Amsterdam. Ongeveer 200 vertegenwoordigers uit alle sectoren binnen de nucleaire industrie hebben afspraken gemaakt en conclusies getrokken over het versterken en verdiepen van de nucleaire beveiliging in deze sector. Onderwerpen van discussie binnen de NIS waren onder meer de conversie van industriële processen van hoog- naar laag verrijkt uranium, de beveiliging tegen cyberaanvallen alsmede versterking van zelfregulering.

Belangrijkste conclusies uit de NIS-verklaring (die door het NIS-voorzitterschap aan de top in Den Haag zijn aangeboden) zijn:

- de private partijen gaan zelf-evaluaties uitvoeren naar de robuustheid van de eigen nucleaire beveiliging;
- alle medewerkers met verantwoordelijkheid op gebied van beveiliging dienen een adequaat opleidings- en/of ervaringsniveau te hebben;
- beveiliging (inclusief fysieke-, cyber- en informatiebeveiliging) van een nucleaire industrie dient specifiek toebedeeld te zijn aan een manager;

- het gebruik van HEU, indien dat technisch en economisch haalbaar is, wordt geminimaliseerd.

In de komende NIS van 2016 in de Verenigde Staten zullen de deelnemers rapporteren wat de voortgang in versterking van nucleaire beveiliging in de periode 2014 en 2016 is geweest.

Het versterken van de dialoog tussen overheid (toezichthouder) en vergunninghouder (operator) was één van de speerpunten van het Nederlandse NSS-voorzitterschap. De particuliere nucleaire sector is de «First Line of Defence» op het vlak van nucleaire beveiliging. De strekking en het ambitieniveau in de NIS-slotverklaring zijn als bouwsteen voor de industrie-paragraaf van de slotverklaring van de NSS gebruikt.

De organisatie was in handen van URENCO Nederland, in samenwerking met de andere nucleaire vergunninghouders van Nederland. Het Ministerie van Economische Zaken heeft adviezen en andere ondersteuning gegeven bij de opzet en uitwerking van de NIS.

(2) *Nuclear Knowledge Summit (NKS)*

De NKS, georganiseerd door het Nederlands instituut voor internationale betrekkingen Clingendael, bestond uit een cluster van evenementen, met een bijeenkomst van internationale experts en ngo's als kern. De NKS heeft bijgedragen aan de ontwikkeling van kennis op het gebied van nucleaire beveiliging en heeft de internationale verspreiding van deze kennis bevorderd.

De NKS vond plaats in Amsterdam aan de vooravond van de top en bracht 240 experts uit meer dan 50 landen bijeen. Honderden kijkers van over de gehele wereld hebben de bijeenkomst gevolgd via een live videowebcast. De doelstelling was om de thema's van de NSS nauwlettend in het oog te houden maar de discussie verder te voeren dan de grenzen van de NSS-agenda. In die context zijn nieuwe onderwerpen als cybersecurity uitgebreid aan de orde gekomen.

Bij de voorbereidingen van de NKS is nauw samengewerkt met de organisatoren van de Nuclear Industry Summit. Sprekers, deelnemers en informatie zijn onderling uitgewisseld, hetgeen heeft bijgedragen aan het welslagen van beide evenementen.

Naast het internationale expert- en ngo-evenement is onder de paraplu van de NKS nog een aantal andere evenementen georganiseerd. Zo verzorgde de EU in de aanloop naar de NSS een «High Level»-evenement en werden verschillende kennisbijeenkomsten georganiseerd door de Technische Universiteit Delft, het Nederlands Forensisch Instituut, het *Institute of Global Justice* en anderen.

(3) *@tomic2014*

Van 18 tot en met 20 februari 2014 vond de internationale oefening *@tomic2014* plaats in Maastricht. Het doel was de bevordering van internationale samenwerking ter preventie van nucleair terrorisme. 250 overheidsexperts afkomstig uit 50 landen doorliepen een fictief scenario rond de dreiging van een terroristische aanslag met nucleair en radiologisch materiaal.

Een zestal expertisegebieden stond centraal: radiologische en nucleaire beveiliging, cyber-security, communicatie, forensisch onderzoek, crisisbeheersing en opsporing en onderzoek. Op verschillende niveaus

werd samenwerking en informatie-uitwisseling geoefend: tussen landen onderling, tussen landen en internationale organisaties en tussen de verschillende expertisegebieden.

Door de oefening is de kennis en het bewustzijn van de deelnemende landen vergroot op het terrein van eigenschappen van radiologische en nucleaire materialen, veiligheidsrisico's verbonden aan deze materialen, relevante internationale afspraken, procedures en protocollen en (nucleair-)forensische onderzoeksmethoden.

De oefening heeft nieuwe netwerken gecreëerd en bestaande versterkt, waardoor experts elkaar makkelijker en sneller kunnen vinden. Verschillende landen hebben aangegeven ervaringen uit *@tomic2014* te willen verwerken in hun nationale aanpak.

@tomic2014 werd georganiseerd door de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) in samenwerking met het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Het Ministerie van Economische Zaken, het Nederlands Forensisch Instituut, de IAEA, INTERPOL, Europol, de Europese Commissie en het United Nations Interregional Crime and Justice Research Institute (UNICRI) waren co-sponsors.

5. Bilaterale programma's

De NSS was een unieke kans om de bilaterale betrekkingen tussen Nederland en andere landen te verstevigen. In dat kader vonden rond de NSS een staatsbezoek van de Chinese president en officiële bezoeken van de Verenigde Staten, Vietnam en Kazachstan plaats, alsook werkbezoeken van de president van Zuid-Korea, de vicepresident van Indonesië en de Minister-President van Canada.

Zijne Majesteit de Koning en Hare Majesteit de Koningin ontvingen de Chinese president met zijn echtgenote in het kader van het staatsbezoek en de president van Zuid-Korea, organisator van de vorige NSS. Zijne Majesteit de Koning ontving daarnaast in audiëntie de presidenten van Turkije en Kazachstan, de Minister-President van Canada en de kroonprins van Abu Dhabi (Verenigde Arabische Emiraten).

Tijdens het Chinese staatsbezoek vonden, naast de ontmoetingen van President Xi Jinping en diens echtgenote met Zijne Majesteit de Koning en Hare Majesteit de Koningin, delegatieoverleg plaats met de Minister-President in aanwezigheid van Ministers Timmermans, Ploumen, Kamp en Bussemaker. Daarbij zijn alle facetten van de relatie, te weten handel en investeringen, veiligheid en universele waarden aan de orde gekomen. Naar aanleiding van het bezoek is tevens een gezamenlijke verklaring uitgebracht, ter oprichting van een «Open and Pragmatic Partnership for Comprehensive Cooperation». De vele positieve commentaren in de Chinese pers over het bezoek hebben bijgedragen aan bekendheid en positieve beeldvorming van Nederland in China.

Op uitnodiging van Minister-President Rutte bracht president Obama van de Verenigde Staten een bilateraal bezoek aan Nederland, dat plaatsvond in het Rijksmuseum te Amsterdam. Het programma bestond uit een rondleiding in het museum in aanwezigheid van de burgemeester van Amsterdam, een bilateraal gesprek in aanwezigheid van de Minister van Buitenlandse Zaken en een korte persverklaring, waar onder meer samenwerking op het gebied van klimaatbeleid werd aangekondigd. Dit bezoek heeft geleid tot een wereldwijde positieve aandacht voor Nederland in de media. Na afloop van de NSS hielden Minister-President

Rutte en president Obama een afsluitende persconferentie, die eveneens veel publiciteit heeft opgeleverd.

De Minister-President voerde en marge van de NSS top tevens overleg met de delegatieleiders van Armenië, Canada, Georgië, Indonesië, Japan, Jordanië, Kazachstan, Nieuw-Zeeland, Nigeria, Oekraïne, Singapore, Turkije, Vietnam en Zuid-Korea, alsmede met de secretaris-generaal van de VN en de directeur-generaal van het IAEA.

De Minister van Buitenlandse Zaken heeft tijdens de NSS met de meeste van zijn collega's gesprekken gevoerd over de bilaterale betrekkingen en actuele buitenlands-politieke dossiers. Hij sprak onder andere met zijn ambtgenoten van China, India, Indonesië, Israël, Jordanië, Marokko, de VS, Zuid-Afrika en met de secretaris-generaal van de VN.

Economische samenwerking

In goede samenwerking met onder andere de Ministeries van Economische Zaken, Infrastructuur & Milieu, alsmede VNO-NCW heeft het Ministerie van Buitenlandse Zaken het momentum van de NSS benut om in te zetten op economische diplomatie. Prioriteit kregen China, Canada, Indonesië, Kazachstan en Vietnam. Afgezien van Indonesië brachten al deze landen een bedrijvendelegatie mee.

De georganiseerde evenementen boden het Nederlandse bedrijfsleven de kans hun vragen, suggesties en plannen rechtstreeks te bespreken met de desbetreffende ministers. Terugkerende thema's waren *business opportunities*, vrijhandelsakkoorden, investeringen, markttoegang, regelgeving, investeringsbescherming en duurzaamheid.

De inzet op economische diplomatie werd door het bedrijfsleven zeer gewaardeerd. De georganiseerde activiteiten, het aanhalen van politieke en economische relaties, en de positionering van Nederland, ook door de Holland branding tijdens en rondom de top, konden allen dankzij de NSS plaatsvinden en leveren een positieve bijdrage aan de Nederlandse economie. De media besteedden ruim aandacht aan de bedrijfseconomische resultaten van de NSS. Hierdoor werd ook publiekelijk onderstreept dat de organisatie van de NSS directe én langere-termijn-baten heeft voor de Nederlandse economie.

Er werden 35 overeenkomsten ondertekend: 18 met China en 17 met Kazachstan. Deze overeenkomsten die een divers karakter kennen, hebben een totale bruto waarde van een kleine twee miljard euro. Het unieke moment is daarmee benut om een fundament te leggen voor het verder aanhalen van de banden met landen, bedrijven en kennisinstellingen in de toekomst.

1) China

Op 23 maart vond een «business meeting» van 250 Chinese ondernemers en 200 Nederlandse bedrijven plaats, in aanwezigheid van Zijne Majesteit de Koning, President Xi Jinping, Minister Ploumen en Minister van Buitenlandse Handel Gao. Hierbij werden acht «business to business» MoU's ondertekend. Aansluitend kreeg President Xi Jinping in Kasteel Keukenhof en in aanwezigheid van Staatssecretaris Dijkzma de nieuwste technieken gepresenteerd in de tuinbouw- en de zuivelsector. Tijdens de Ronde Tafel van 24 maart onder voorzitterschap van Minister Ploumen en Minister Gao spraken Nederlandse en Chinese CEO's over markttoegang, regelgeving en «smart cities». Op 25 maart openden de Ministers

Ploumen en Gao de vestiging van het Chinese Huawei (ICT) in Voorburg, een van de grootste telecomproviders ter wereld.

2) Canada, Kazachstan, Vietnam en Indonesië

Naast de Ronde Tafel met China organiseerde BZ in samenwerking met VNO-NCW soortgelijke evenementen met Canada, Indonesië, Kazachstan en Vietnam. Deze werden voorgezeten door Minister Ploumen. VNO-NCW-voorzitter, de heer Wientjes, was moderator.

De aanwezigheid van Minister-President Harper, Minister van Industrie Moore en 30 meegereisde Canadese bedrijven werd te baat genomen om – mede op expliciet verzoek van Canada – in te gaan op het CETA-vrijhandelsakkoord en de kansen die dit biedt, alsmede de positie van Nederland als «gateway». In aanwezigheid van Minister-President Harper, Minister Ploumen en Canadese en Nederlandse CEO's vond op 24 maart een Ronde Tafel plaats. Doel was van gedachten te wisselen over de kansen en voordelen die CETA voor bedrijven oplevert.

Bij de Ronde Tafel van Kazachstan op 24 maart waren vier Kazakse ministers en twintig Nederlandse CEO's uit verschillende sectoren aanwezig. Verscheidene MoU's werden ondertekend, onder andere op het gebied van landbouw en milieu.

Tijdens de Ronde Tafel met Vietnam konden CEO's op 25 maart in gesprek gaan met de Minister van Handel en Investerings, Hoang. Groot belang werd toegekend aan het vrijhandelsakkoord tussen de EU en Vietnam dat als katalysator voor nieuwe handel en investeringen kan dienen. Bovendien faciliteerde het Ministerie van Buitenlandse Zaken een ontmoeting tussen de Gouverneurs van de Centrale Bank van Vietnam en De Nederlandse Bank.

Hoofdonderdeel in het economisch programma van vicepresident Boediono van Indonesië was de Ronde Tafel op 26 maart, waaraan 17 Nederlandse CEO's deelnamen. Onder meer werd ingegaan op het belang van markttoegang, een goed handelsklimaat en een «level playing field», alsmede het belang van nieuwe afspraken na opzegging van de huidige investeringsbeschermingsovereenkomst. Tevens bezocht Boediono met Minister Schultz van Haagen op zondag 23 maart de Maeslantkering.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
F.C.G.M. Timmermans